



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 100/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov, zastúpeného obchodnou spoločnosťou RIBÁR & PARTNERS, s. r. o., Halenárska 18A, Trnava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Igor Ribár, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tos 228/2022 z 15. novembra 2022 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a uznesením všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje uznesenie Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Tos 228/2022 z 15. novembra 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie s rozhodnutie. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1 Tp 41/2020 z 24. septembra 2020 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.
3. Dňa 17. marca 2021 podal prokurátor Krajskej prokuratúry v Trnave na Okresnom súde Trnava (ďalej len „okresný súd“) na sťažovateľa obžalobu pre (1) obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 3 písm. c) Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „Trestný zákon“), ako aj pre (2) zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona v jednočinnom súbehu

s prečinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Trestného zákona.

4. Sťažovateľ bol ponechaný vo väzbe uznesením okresného súdu č. k. 4 Tk 2/2021 zo 7. apríla 2021 aj po podaní obžaloby.

5. Sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zo 17. októbra 2022, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 4 Tk 2/2021 zo 4. novembra 2022 tak, že podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa zamietol a podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku zamietol aj jeho žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“).

6. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že na neverejnom zasadnutí konanom 15. novembra 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta predovšetkým nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia. Konštatuje jeho strohosť, nereagovanie na jeho konkrétne a relevantné argumenty, ako aj paušalizovanie, ktoré je vzhľadom na doterajšie trvanie väzby a trestnú činnosť, ktorá je mu kladená za vinu, nepresvedčivé.

8. Sťažovateľ v konkrétnostiach namieta absenciu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu v otázke dôvodnosti jeho väzby v danom štádiu trestného konania. Uvádza, že dôvody preventívnej väzby nemôžu vychádzať len zo samotného podozrenia zo spáchania trestného činu.

9. Sťažovateľ poukazuje na uznesenie krajského súdu č. k. 6 To 88/2022 zo 4. októbra 2022 (ďalej len „uznesenie krajského súdu zo 4. októbra 2022“), ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu vo veci samej (vo výroku o vine vo vzťahu ku skutku v bode 1, vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu, ako aj vo výroku o ochrannom dohľade) s tým, že okresný súd je (okrem iného) v zmysle jeho záverov povinný doplniť dokazovanie vo vzťahu k odrodám zaistených rastlín (bod 153.2 uznesenia krajského súdu zo 4. októbra 2022). Ide totiž o otázku odbornú, ktorú okresný súd nemá právomoc riešiť. Sťažovateľ sumarizuje, že je neakceptovateľný procesný postup okresného súdu, ktorým na jednej strane bráni dokazovaniu a na druhej strane odôvodňuje väzobné stíhanie tým, že je potrebné vo veci vykonať dokazovanie. V kontexte uznesenia krajského súdu zo 4. októbra 2022 sťažovateľ uzatvára, že v skutku, ktorý je mu kladený za vinu v bode 2, odpadol dôvod väzby, keďže vo vzťahu k nemu čaká už len na výrok o treste. Ku skutku v bode 1 poukazuje na vývoj dôkaznej situácie v jeho prospech (bod 17 ústavnej sťažnosti). Uzatvára, že v jeho väzobnej veci absentuje dôvodnosť trestného stíhania.

10. Podľa názoru sťažovateľa je zásah do jeho práva na osobnú slobodu zvýraznený porušením jeho práva na obhajobu. K uvedenému došlo tým, že mu nebolo umožnené účelne sa brániť. Konštatuje, že pre posúdenie, či ide alebo nejde o trestný čin, je podľa neho rozhodujúce práve znalecké dokazovanie týkajúce sa odrody a hmotnosti rastliny. Závery znalcov týkajúce sa týchto otázok sú podľa neho nevyhnutné aj pre posúdenie dôvodov väzby. Poukazuje na závery rozhodnutia

ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 561/2021, v súvislosti s ktorým akcentuje, že trestné sadzby pri trestnom čine nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi sú veľmi prísne. Preto je úlohou všeobecných súdov dohliadať na spravodlivosť a čistotu procesu vedených trestných konaní. Musí platiť priama úmera založená na tom, že čím vyšší trest páchatelovi hrozí, tým je vyššia aj miera citlivosti súdov na procesné prešľapy. Za situácie, keď je sporné, či skutok spáchaný sťažovateľom je trestným činom podľa § 172 ods. 3 Trestného zákona, malo byť prioritou vysporiadať sa s predmetnými námietkami a neodsúvať ich ako námietky, o ktorých sa bude rozhodovať v merite veci. Nejde o právne otázky, ale otázky, ktorých zodpovedanie si vyžaduje odborné znalosti.

11. Sťažovateľ je presvedčený, že všeobecné súdy mu mali poskytnúť vysvetlenie existencie dôvodov pokračovacej väzby, ak dosiaľ v konaní nebolo ustálené, či pestoval rastliny rodu cannabis alebo konopu siatu, a teda či pestoval rastliny, ktoré sú alebo nie sú omamnou látkou.

12. S poukazom na dĺžku väzobného trestného stíhania sťažovateľ namieta zmätočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia v otázke nahradenia väzby zákonnými náhradami.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu (a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu), ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť podaná proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

14. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval (m. m. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 113/05, II. ÚS 151/09, II. ÚS 311/2013, IV. ÚS 444/2013, I. ÚS 95/2021), že čl. 46 ods. 1 ústavy je všeobecným ustanovením, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľný čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktorý je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné, a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

15. Ústavný súd, ktorý je viazaný návrhom na rozhodnutie (§ 45 zákona o ústavnom súde), konštatuje, že sťažovateľ, ktorý je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu, ako aj jeho napadnutým uznesením v súvislosti s rozhodovaním o trvaní jeho väzby, na ktoré sa ním označený článok ústavy vecne nevzťahuje. Keďže ústavný súd nezistil vecnú súvislosť medzi postupom krajského súdu a jeho napadnutým uznesením a namietaným porušením označeného článku ústavy, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

16. Sťažovateľ v rámci argumentácie prezentovanej v ústavnej sťažnosti síce poukazuje v bode 5 aj na porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“), ktoré ale nepreniesol do petitu ústavnej sťažnosti (bod 27 ústavnej sťažnosti). Tým obmedzil rozsah prieskumu ústavného súdu v tomto konaní. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že akceptujúc autonómiu vôle sťažovateľov, ak zákon o ústavnom súde vyslovene neuvedie inak, nemá možnosť rozhodovať *ultra petitem* a rozširovať individuálnu ochranu ústavnosti nad rámec, ktorý sťažovatelia požadujú (I. ÚS 185/2022). Taká možnosť tu nie je ani v prípade, že by zo skutkového stavu opísaného v návrhu na začatie konania (z ústavnej sťažnosti) vyplývali porušenia ďalších článkov ústavy alebo medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách podľa čl. 7 ods. 5 ústavy. Bez aktívneho prístupu navrhovateľov (sťažovateľov) ústavný súd zásadne nie je oprávnený ani povinný prijímať výroky, ktorých sa navrhovatelia (sťažovatelia) v petite nedomáhali, hoci by sa javili ako účinný prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd. Preto treba za osobitne dôležitú považovať náležitosť návrhu spočívajúcu v tom, že navrhovateľ musí uviesť, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (m. m. III. ÚS 419/2018, I. ÚS 329/2022).

17. Napriek tomu ústavný súd stručne dopĺňa, že v danom prípade by prichádzalo do úvahy aj odmietnutie tejto ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť, keďže k sťažovateľovým námietkam sa krajský súd ústavne udržateľne vyjadril, keď mu poskytol (v nadväznosti na uznesenie okresného súdu, s ktorým tvorí z hľadiska predmetu konania jeden celok, pozn.) zrozumiteľnú a adresnú odpoveď. Krajský súd sa osobitne vyjadril k otázke dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti (bod 20 napadnutého uznesenia, pozn.), v ktorom sa venoval aj námietke obhajoby vo vzťahu k dokazovaniu po zrušení rozsudku okresného súdu vo vzťahu ku skutku 1. Ústavne udržateľne (a adresne) sa venoval aj otázke existencie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (bod 23 a 24 napadnutého uznesenia v spojení s argumentáciou na s. 13 a 14 uznesenia okresného súdu, pozn.). Krajský súd napokon nevzhliadol ani dôvody na nahradenie väzby zákonnými náhradami a aj keď sa sčasti odôvodnenie uznesenia krajského súdu môže javiť vo vzťahu k posúdeniu existencie výnimočných okolností, ktorými možno odôvodniť nahradenie väzby pri obzvlášť závažnom zločine za zmätočné, avšak vzhľadom na celkové vyhodnotenie tejto otázky (najmä bod 27 napadnutého uznesenia, pozn.) sa nateraz javí posúdenie tejto okolnosti ako ústavne udržateľné.

18. Ústavný súd na dôvažok pripomína, že vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach má právomoc iba skúmať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011). Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z ústavného hľadiska možno pokladať za akceptovateľné a udržateľné (IV. ÚS 333/08, II. ÚS 343/09).

19. Ústavný súd v prípade väzobných rozhodnutí síce môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený

slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

20. Do úvah všeobecných súdov o ďalšom trvaní väzby sa tak ústavný súd cíti oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku Slovenskej republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná (I. ÚS 348/2016). Kasačnú intervenciu ústavného súdu by mohli vyprovokovať iba také prípadné rozhodnutia a postupy všeobecných súdov v rámci rozhodovania o väzbe, ktoré by v určitom štádiu trestného konania predstavovali zjavný omyl či exces pri posudzovaní formálnych a materiálnych podmienok väzby, prípadne by boli iným evidentným popretím samotnej podstaty ochrany základných práv a slobôd. Vo veci sťažovateľa však k takejto situácii v aktuálnom štádiu trestného konania podľa názoru ústavného súdu nedošlo.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 16. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu